

# Vi i SKB



Medlemstidning  
för Stockholms  
Kooperativa  
Bostadsförening  
Våren 2022

**Tegelfint!**

HUSESYN #5  
Följ med till Signal-  
lyktan i Fredhäll.

## Livat på gården

Så ska fladdermöss, igelkottar  
och humlor flytta in.

## Vad händer med plasten ...

... efter att vi har slängt  
den i återvinningen?

**special**

# ÄLSKADE KÖK!

Tryggt, varmt och mysigt. Men har köket alltid varit hemmets hjärta?



# Öppna din dörr

för en toppenbra  
hemförsäkring!

Högst betyg i  
Konsumenternas  
jämförelse

För dig som hyr din lägenhet genom SKB ingår en trygg hemförsäkring i Folksam. Det är en basförsäkring som du enkelt kan utöka när du behöver. Väljer du Hemförsäkring Stor, får du hemförsäkringen med bäst betyg på konsumenternas.se – nu också märkt med Naturskyddsföreningens Bra Miljöval!

Du som står i SKB:s bostadskö är också välkommen att teckna försäkringen.

Ring 0771-950 950 så berättar vi mer  
eller besök [folksam.se/skb](https://www.folksam.se/skb)

**Folksam**  
För allt du bryr dig om



# Vii SKB

## Medlemstidning för Stockholms Kooperativa Bostadsförening

### OM OSS

SKB är en kooperativ hyresrättsförening med 92 000 medlemmar. Med över 8 200 lägenheter i huvudstaden och sex närliggande kommuner är SKB den största privata hyresrättsaktören i Stockholm. Föreningen bygger och förvaltar bostäder som hyrs ut till medlemmarna i form av kooperativa hyresrätter. SKB är i sin storlek och upplåtelseform, en unik verksamhet som skapar variation på bostadsmarknaden. Lägenheterna, uppförda från 1917 till i dag, förmedlas efter turordningsprincip och föreningen är öppen för alla. Den verkställande organisationen har 140 medarbetare. För mer information besök vår webbplats.

### Postadress

SKB, Box 850, 161 24 Bromma

### Besöksadress

Drottningholmsvägen 320

Telefon 08-704 60 00

E-post [skb@skb.org](mailto:skb@skb.org)

Webbplats [skb.org](http://skb.org)

Följ oss gärna på Instagram och LinkedIn

### Redaktionsråd SKB

Katarina Lindvall,  
chefredaktör

Yvonne Edenmark Lilliedahl,  
kommunikationschef

Henrik Betnér,  
digital kommunikator

Ann-Marie Bertilsdotter, förenings- och medlemsutvecklare

Vi i SKB produceras av SKB i samarbete med NORR Agency

Redaktör Anders Falkirk

Form Karin Nyman

Omslagsfoto Karl Nordlund

Repro Lena Hoxter

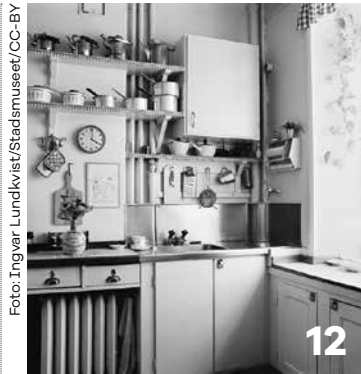
Tryck Stibo Complete



Trycksak  
5041 0004



MIX  
Papper från  
ansvarfulla källor  
FSC® C012075



12



24



22

## I detta nummer

### 07 Aktuellt

Grannsamtal ersätter arga lappen. SKB:s bilpooler. Två gröna medlemsaktiviteter i maj. Med mera.

### 10 SKB-vandra i vår

Följ med på en vacker, historisk kvarterspromenad runt Kungsholmen.

### 12 Special: Älskade kök!

Köket är hemmets hjärta. Det är där vi umgås, hänger och äter. Men hur var det förr? Och hur ser framtidens kök ut?

### 18 10 frågor om förtätning

Varför vill Stockholms stad förtäta? Här får ni svar på det och nio andra frågor om förtätning.

### 20 SKB bygger

Fram till 2028 beräknar vi kunna starta bygget av drygt 1 500 nya kooperativa hyresrätter.

### 22 Evighetsförvaltning

#### – så funkar det

SKB säljer inte sina fastigheter. Vi förvaltar dem på mycket lång sikt. Vi har pratat med tre anställda om evighetsförvaltning.

### 24 Vad händer med plasten ...

Vi har alla stått där vid källsorteringen med en förpackning i handen och undrat: spelar det här någon roll?

### 26 Livat på gården

Biologisk mångfald är årets tema i SKB:s satsning Grönt boende. Läs om hur du kan vara med och bidra.

### 28 Hej medlem!

Aktuell information om föreningen och medlemskapet. Nu med årets alla motioner, rapport från extrastämman, kalendariet, goda grannar ... Och hej Lina i valberedningen!



Läs om biologisk mångfald på SKB:s gårdar sid 26.



Foto: Anders Falkirk

### På omslaget

Karl Nordlund fotograferar fastighetsskötare Sanna Jäderberg med 14-åriga dottern Lea och fotomodellen Carl Gustav.



Foto: Christer Avebjör

## »En smart förvaltning«

### PS!

Vill du veta vad evighetsförvaltning är? Bläddra då fram till sidan 22 där vi benar ut begreppet och frågar tre SKB-anställda vad det innebär i deras dagliga arbete.

**F**örra året bytte bostadsfastigheter till ett värde av nästan 120 miljarder kronor ägare i Sverige. Det är över 300 miljoner kronor om dagen som hanteras.

En del ser det kanske bara som en intressant siffra, men i praktiken innebär alla dessa affärer en massa konsekvenser. Personal som byter arbetsgivare, hyresgäster som inte vet vad nya ägare innebär på kort och lång sikt, avtal som ska omförhandlas med mera. Ibland kan det bli till det bättre, men ofta är det många som känner sig som förlorare.

Det handlar ju ytterst om människors hem.

**SÅ MYCKET ROLIGARE** då att vara med och förvalta ett noll- till hundrafemårigt fastighetsbestånd, där inga hus har sålts.

SKB är unikt på många sätt. Kooperativt ägande, köande och boende som medlemmar, en stark lokal förankring med mera. Men det är kanske i förvaltningen som jag som tillförordnad vd ser den mest intressanta skillnaden mot andra företag.

En successiv utveckling och byggande ger en överblick som gör att man kan fatta kloka och

långsiktiga beslut. Överskottet återinvesteras hela tiden i verksamheten. Förra året kunde vi investera för 329 miljoner kronor utan nya banklån.

**STYRKAN I SKB** är också den unika satsningen på att ha nästan all förvaltning av fastigheterna i egen regi. Fastighetsskötare, reparatörer, snickare, murare, plattsättare, rörmokare, trädgårdsanläggare, elektriker med flera, alla kan sina roller, kan sina fastigheter och många känner sina boende.

Det skapar trygghet, ger bra service och vilket inte alla tror, lägre kostnader. Jag har varit länge i branschen och medan många har valt att köpa externa tjänster, har SKB valt att behålla sin personal och utveckla förvaltningen av sitt noll-till hundrafemåriga bestånd.

Det kallar jag smart förvaltning.

*Ulf Nyqvist, tfvd*





**måleributiken**  
i alvik

# Söker du bra målare?

**Måleributikens Hantverkshjälp**  
hittar rätt hjälp för just ditt projekt



**Hör av dig, eller kom in till oss i  
vår butik så berättar vi mer!**

08-445 95 95

[hantverkshjalpen@maleributiken.se](mailto:hantverkshjalpen@maleributiken.se)

**Måleributiken i Alvik**

**Vard 06-19    Lörd 10-16    Sönd 11-16**





Besök oss  
online på:  
[flugger.se](https://www.flugger.se)

**Som SKB-medlem har du  
alltid 20% rabatt på färg  
och Fiona-tapeter, 10%  
rabatt på verktyg m.m.**

**Besök oss för mer inspiration,  
råd och tips!**



Använd koden:

**SKB2022**

för att ta del av  
era förmåner

## **VI FINNS DÄR NI FINNS**

Haninge, Bromma, Östermalm, Södermalm,  
Kungens kurva, Södertälje, Danderyd, Nacka,  
Gustavsberg, Upplands Väsby, Vasastan,  
Huddinge, Vällingby, Järfälla, Arlanda Stad

**Flügger.** COLORS  
THAT MATTER

\*Reservation för tryckfel och slutförsäljning. Era vanliga avtalsrabatter gäller. Gäller ej maskiner.





Foto: Karin Allfredsson

## KRISTALLKLART BETYGG

### De boende har sagt sitt – SKB har vunnit Kundkristallen igen

**FÖR NIONDE GÅNGEN** har SKB fått priset Kundkristallen vid Benchmark Event. Den här gången för ”Högsta produktindex” bland bostadsföretag i Sverige.

– Det är ett riktigt glädjande resultat för det bygger helt och hållet på våra boendes åsikter. Dessutom för att svarsfrekvensen var så hög. Alla drygt 8 000 boende fick enkäten och hela 76 procent svarade. Det visar på ett stort engagemang, säger Monika Gröning, ansvarig för boendeservice på SKB.

Högsta produktindex baseras på enkätfrågor och hyresgästernas upplevelser. Vinnarna utses bland de företag som under 2021 genomfört undersökningar tillsammans med AktivBo, som delar ut Kundkristallen. Företagen nomineras i olika klasser efter storlek på sitt fastighetsbestånd.

Frågorna handlar bland annat om hur väl företagen tar hand om fastigheterna och om de boende kan rekommendera hyresvärden till andra. Tillsammans

skapar det ett mått på kvaliteten. Dessutom kan de tillfrågade lämna frisvar.

– Vi har fått in många frisvar som vi kommer analysera tillsammans med enkätsvar som vi ser är återkommande. Det är alltid bra att lämna frisvar för där tas saker upp som vi kanske inte frågat om, men som är viktiga för våra boende, säger Monika Gröning.

*Fotnot: SKB har nominerats i varje hyresgästundersökning sedan starten 2011.*



Foto: SSSB

## Ny vd för SKB

**I JUNI TILLTRÄDER** Ingrid Gyllfors som ny vd för SKB. Hon efterträder Eva Nordström. Ingrid kommer närmast från tjänsten som vd på Stiftelsen Stockholms Studentbostäder, SSSB. Dessförinnan har hon bland annat varit avdelningschef på Ebab, stadsbyggnadschef i Solna och fastighetschef på Fastighetskontoret i Stockholm. En närmare presentation av Ingrid kommer i höstnumret av Vi i SKB.

# 33

kvadratmeter/person är den genomsnittliga bostadsytan i Stockholm. Det är minst i landet. Mest plats – 54 kvadratmeter/person – har man i Tingsryd och Ydre.

Källa: SCB



SKB:s satsning Grönt boende har i år temat biologisk mångfald.



Foto: Lena Petersson/Pixabay

## GRÖN INSPIRATION

### Medlemsevenemang för biologisk mångfald

#### HUR KAN JAG BIDRA TILL BIOLOGISK MÅNGFALD?

Digital föreläsning om biologisk mångfald och ekosystemtjänster och varför de är så viktiga för vår planet. Dessutom får du tips på hur du kan bidra till den biologiska mångfalden.

**Föreläsare:** Agnes Sandström, landskapsarkitekt på Ecogain.

**Tid:** 10 maj kl 18–19.

#### INSPIRATION INFÖR SOMMARENS GRÖNA BALKONG OCH TRÄDGÅRD

Välkommen till ett av våra kvarter som visar upp sin trädgård med odlingar på gården. Under träffen berättar vi även mer om biologisk mångfald och var SKB ska bygga nya bostäder framöver. Kaffe och tilltugg ingår.

**Tid:** 12 maj på kvällen eller 14 maj på förmiddagen. (Begränsat platsantal.)

*Läs mer ... om medlemsevenemangen och anmäl dig här senast den 2 maj: [skb.org/om-oss/foreningen/pagang](https://skb.org/om-oss/foreningen/pagang). Aktiviteterna är gratis.*

## Den arga lappen – mest en myt

**DEN ÄR FLITIGT** omskriven och en ständig källa till underhållning – den arga lappen i tvättstugan, trapphuset eller brevlådan. Men hur vanlig är den? En färsk Novusundersökning visar att de flesta helst löser konflikter med grannar på andra sätt. Bara 5 procent uppger att de skulle lägga en lapp i grannens brevlåda vid en konflikt. Och endast 8 procent skulle sätta upp en lapp på anslagstavlan. 42 procent svarar att de skulle prata med grannen i fråga.

– Undersökningen visar att grannsämja är viktigt för en majoritet, hela 88 procent uppger att den är mycket eller ganska viktig för att man ska trivas. Det finns en vilja att anstränga sig för att vårda grannsämjan på mer konstruktiva sätt än genom att skriva arga lappar, säger Madeleine Brisère, förvaltningschef på SKB.

I undersökningen säger 73 procent att det de uppskattar mest hos sina grannar är att de har en trevlig attityd. Det är viktigare än att de inte stör eller skräpar ned.



Av SKB:s följare är "den förklarande lappen" vanligast, visar en snabbenkät på vårt Instagram. "Korridoren är inget förråd! Ta bort dina prylar!" är ett exempel. Följ oss på Instagram du också – [skb\\_kooperativbostadsforening](https://www.instagram.com/skb_kooperativbostadsforening).



### HALLÅ DÄR!

**Cenny Rondahl**, som ansvarar för SKB:s nya bilpoolssatsning.

## Hur många bilar har ni i poolen?

– Vi har fem bilar. En finns i kvarteret Glottran vid Årsta torg, två i våra kvarter i Björkhagen och två i kvarteren i Gröndal. De är hybrider, det vill säga att de drivs både med el och bensin.

#### Är de bra?

– Ja, det är nya fräscha bilar så det är jag övertygad om. Jag har inte provkört dem själv, men det står på att-göra-listan.

#### Varför vill SKB ha bilpooler?

– För att vi vill medverka till att skapa ett fossilfritt och mer hållbart samhälle. Dessutom är ju en bilpool en kooperativ lösning.

#### Hur har det gått?

– Bra. Det har varit en flygande start. Vi har testat först i Glottran och sedan i Björkhagen och där har belägningsgraden varit hög. Bilarna har använts nästan varje dag.

#### Kan alla medlemmar använda bilarna?

– Självfallet, men man måste ta sig till Gröndal, Årsta eller Björkhagen för att använda dem.

#### Kommer fler bilpooler att skapas nu?

– Det hoppas jag. Allt har gått så fort, så nu ska vi utvärdera med vår samarbetspartner. Men det känns bra.

#### Så här bokar du.

Ladda ner Kintos app. Välj sedan bil, tid och plats utifrån ditt behov. Hämta och lämna på bilens reserverade fasta p-plats. Mer info finns på [kinto-mobility.se](https://kinto-mobility.se).



# HUSESYN #5: SIGNALLYKTAN

## Ljust ideal i Fredhäll

**TITTA PÅ HUSET.** Det heter kvarteret Signallyktan, ligger i Fredhäll och ser kanske inte så märkvärdigt ut. Det är ett ganska högt hus byggt i grågult tegel. Det är dock historiskt, det är Stockholms första smalhus. Dessa hus byggdes för att åstadkomma bättre och ljusare lägenheter, så kallade genomgångslägenheter.

Själva bygget startade mitt under andra världskriget. Tomten köpte SKB 1943 och huset stod klart 1944.

Namnet Signallyktan minner om det militära. Fram till 1950-talet höll Fälttelegrafkåren, och senare Signalskolan och Radarskolan, till i området.

### **Fakta: Signallyktan**

**Adress:** Wennerbergsgatan 3–7.

**Byggnadsår:** 1943–44, ombyggt 1996.

**Höjd:** Sex våningar, sju mot gården.

**Lägenheter:** 78.

**Arkitekt:** Edvin Engström.

## MER FREDHÄLL?

Följ med på en skön  
vårvandring runt  
Kungsholmen.

s. 10–11.

Signallyktan var Stockholms första smalhus. De var vanliga i svenskt bostadsbyggande på 1930- och 1940-talen.

Foto: SKB:s arkiv



# Där Stockholm möter Mälaren

Från djupa dalar till klassiska frontoner. Följ med på en omväxlande rundvandring bland SKB-hus och vackra platser på Kungsholmen.

TEXT ANDERS FALKIRK FOTO BARABILD.SE KARTA STADSKARTAN

Välkomna! Vår rundvandring startar mitt på Kungsholmen, vid Rådhusets t-banestation och Hantverkargatan, som ni ska ta er upp till. Den ingick i Clas Larsson Flemings gatunätsplan från 1650-talet. Gatorna orienterades mot Kungliga slottet och Hantverkargatan var tänkt som en gata för hantverkare att bosätta sig på.

Gå Hantverkargatan västerut. Här passerar ni flera SKB-kvarter från olika epoker (se kartan här intill).

Ett speciellt kvarter är Bergsfallet från 1928. Namnet hänger ihop med de höga höjder och djupa dalar som fanns förr på Kungsholmen. Kvarteret ligger vid Kronobergsparken och är lätt att upptäcka. Det har rödslammade fasader och fönstren har gråputsade, fint utformade omfattningar. Strax intill ligger kvarteret Kartagos Backe. Här låg SKB:s huvudkontor fram till 1991.

**PÅ HANTVERKARGATAN LIGGER** också ett av SKB:s yngsta kvarter, Basaren från 2018. Det ritades av Wingårdhs Arkitektkontor och hamnade på femte plats i tävlingen Årets Stockholmsbyggnad 2020. "En modern men ändå tidlös arkitektur", löd juryns motivering.

Bakom Basaren på Baltzar von Platens gata ligger SKB-kvarteret Göken. Det har ett av Kungsholmens äldsta kvartersnamn som finns med redan på en karta från 1733. Namnet skvallrar om att Kungsholmen vid den här tiden hade en lantlig karaktär. Själva husen byggdes på 1930-talet och här finns en grönskande gård med lusthus och rosor. Lägg märke till den vackra SKB-grunden i funkisstil.

Från Göken beger ni er ut på ett av Stockholms vackraste promenadstråk, från Norr Mälärstrand till Fredhäll. Här möter Stockholm Mälaren på riktigt. Promenaden tar er under Västerbron, förbi Smedsuddbadet och över Fredhälls branta klippor. På andra sidan det glittrande vattnet ser ni bland annat Långholmen, Gröndal och Lilla Essingen. Världsklass, som någon sa.

**IFREDHÄLL KAN** ni ta titta närmare på fyra SKB-kvarter: Signallyktan\*, Solsången, Träslottet och Mälarpirater. De byggdes på 1930- och 40-talen. På SKB var man då orolig för att inte kunna fylla husen med hyresgäster. Fredhäll ansågs ligga i stadens utkant och man visste inte om folk ville flytta så långt utanför staden.

Mälarpirater är det mest utpräglade funkis-huset med sina långa balkonger med rundade hörn, fönsterband med fyrdelade fönster och enkla portomfattningar.

Sedan är det dags att utforska Kungsholmens "baksida", Hornsbergstrand hela vägen bort till S:t Eriksbron och Barnhusviken. Under promenaden går ni först igenom två nya långsmala parker, Hornsbergs och Kristinebergs strandparker, och sedan gulliga Karlbergs-Bro koloniförening.

När ni har passerat S:t Eriksbron kommer ni till Inedalsgatan. Här ligger bland annat Segelbåten\*, SKB:s första kvarter på Kungsholmen. Det är värt en stunds studie. Det byggdes 1921 och fasaden har fina detaljer som frontoner (triangulära gavlar), burspråk och putsade hörnkedjor.

Sedan kan ni strosa bort till Fridhemsplans t-banestation. Studiecirkeln är slut, vår promenaden är över. ■

## PSST!

Vill du ha sällskap på vägen?

Ta gärna med vår guide till kvarteren.

Den finns på:

[skb.org/om-oss/foreningen/historik](http://skb.org/om-oss/foreningen/historik)

\* Läs mer om Signallyktan i Husesyn#5 på s. 9, och om Segelbåten, som fyllde 100 år 2021, i Husesyn#4 i förra numret av Vi i SKB.



# HÖST-PROMENAD

Miss inte nästa nummer där vi tar er med till Vasastan och SKB:s äldsta kvarter.



Foto: Per Lundström



..... Promenadrutt

■ SKB:s kvarter

T T-banestation





Sanna Jäderberg är fastighets-skötare hos SKB. Hon tycker att köket är hemmets viktigaste plats. »Det är här man möts och pratar. Många av de viktiga samtalen i livet har jag haft i kök. Både de jobbiga och härliga. Som när man planerar semestern till exempel.» Med på bilden är även dottern Lea, 14, och Carl Gustav vid datorn.



# Mötesplats

Köket är hemmets hjärta. Det är där vi samlas, umgås, söker trygghet, värme och skratt. Men har det alltid varit så eller har köket förändrats genom historien? Och hur ser framtidens kök ut?

TEXT MARIANNE NORDENLÖW FOTO KARL NORDLUND



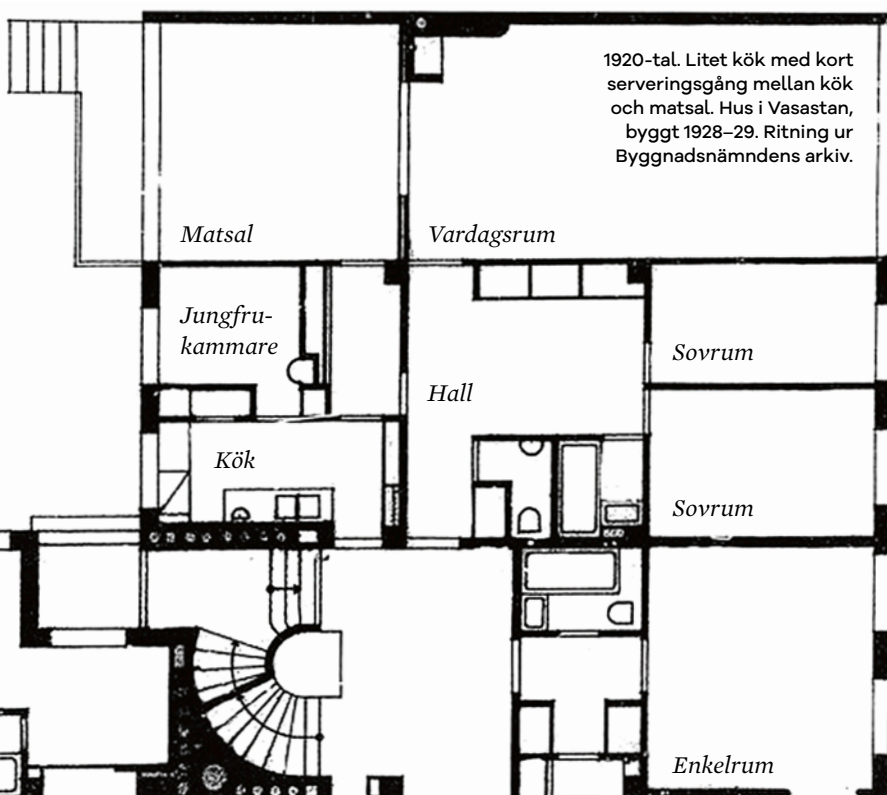


Foto: SKB:s arkiv

**F**råga vem som helst om vilket rum hen tycker är mysigast i sitt hem, och det troliga svaret skulle bli köket. Det är där vi vill sitta med en kaffekopp och morgontidning, läsa läxorna på eftermiddagen eller bara hänga när det lagas middag på kvällen.

Köket är hemmets mest sociala plats och varför kan de flesta analysera sig fram till: det är där maten finns och det är där vi möts automatiskt vid olika tider på dygnet.

Men så har det inte alltid varit. Köket har inte alltid varit samma hemtrevliga, ombonade samlingsplats med kaffemuggar och brödsmlor, som vi gärna ser det som i dag.

– Nej, inte satt den borgerliga familjen och myste i köket 1895! Det skulle de inte drömma om. Då var man på dekis i så fall, säger Gustav Bergström, civilingenjör och expert inom arkitektur och byggnadsvård, och medförfattare till boken *Tidstypiska kök & bad 1880–2000*.

– I de välbeställda hemmen vid slutet av 1800-talet och långt in på 1900-talet åt man i matsalen, berättar han. I köket vistades tjänstefolket, och möjligen familjens barn. Herrn och frun satte knappt sin fot där.

Arbetarfamiljer däremot åt i köket. De bodde nästan alltid trångt och måste använda köket till mycket. Där gjorde man allt: lagade mat, skötte tvätt och hemarbete och umgicks. Och köket var ofta även sovplats.

**FÖRR VAR KANSKE** inte heller köket den mysiga plats som det är i dag. Arbetet i köket var tungrott, med vatten som skulle värmas till disk och tvätt, spis som rykte in, matos ...

Karaktäristiskt för ett vanligt kök fram till cirka 1920 var skafferi, vedspis, bänkskåp med utslagsho och kallvattenkran. De flesta lägenheterna i SKB:s första kvarter, Motorn och Vingen i Vasastan, var på ett rum och kök och byggdes med kakelugn och just vedspis.

– Ett kök speglar sin tid väldigt väl, säger Gustav Bergström.

Kökets utveckling hänger tätt ihop med den tekniska utvecklingen, samhällets förändringar, kvinnans frigörelse och även med nya stilideal och formspråk. På teknikens område kan nämnas milstolpar som vedspisen, indraget vatten och, så småningom, kyl och frys.

– Tänk bara på hur du gjorde glass förr. Det var en lyxefferrätt. Då måste du först beställa



### KÖKS NOSTALGI

Boken *Köket – Rum för drömmar, ideal och vardagsliv under det långa 1900-talet* (Nordiska museets förlag, 2018) är en lärorik och prisbelönt nostalgitripp.





1920-talskök.



Originalkök i kvarteret  
Isskorpan, byggt 1947-  
1949, i Björkhagen.  
Köket fotograferades  
inför renovering 2002.

Foto: SKB:s arkiv



Vardagsmiddag på 1960-talet.  
Bild ur boken Köket.

Foto: Karl Heinz Hernried/Nordiska museet

hem is till isskåpet, göra glassen, och sedan äta upp den direkt. Den gick inte att spara, berättar Gustav Bergström.

**FUNKTIONALISMEN, "FUNKISEN"**, som slog igenom i Sverige genom Stockholmsutställningen 1930, innebar stora förändringar för bostäderna, inte minst för köken.

– Det är verkligen där det händer grejer! Då börjar man ha släta köksluckor och rostfritt stål slår igenom. Rostfria diskbänkar blir snart i princip standard, säger han.

Köken försågs även med mer förvaring och kylskåp blev allt vanligare. Men funkisen handlade inte enbart om ny teknik och ett nytt, stramt formspråk, utan även om nya visioner om höjd standard för allt fler.

Men de nya idealen omfattades inte omedelbart av alla. Historikern och författaren Karin Carlsson, som bland annat medverkar i Nordiska museets bok *Köket*, har studerat ett par hemutställningar från 1920- och 30-talen.

– På en hemutställning 1931 visades också ett

gammaldags kök, "bondkök". Redan då började man romantisera och längta tillbaka till det gamla, som något av en protest mot dåtidens nya, ultramoderna "laboratoriekök", säger hon.

Det var hemtrevnaden, det ombonade, "ursprungliga", som många saknade i det nya. Ingen saknade däremot äldre tiders smuts, mögel och ohyra.

Med nya ideal om renlighet och hygien började man på 1930-talet bygga små arbetskök. Bland annat för att ingen skulle kunna sova där. I stället delades köken ofta av till ett separat matrum eller matvrå, något som förekom även i SKB:s lägenheter från tiden.

– Men folk tryckte ändå in sina kökssoffor i de där små köken. Det tycker jag är härligt! Apropå det här med hemmets hjärta, som om de ville säga att "Vi vill inte ha det så."

Det var en sorts motstånd mot köksutopisternas tankar, säger Karin Carlsson.

**DET VAR INTE** förrän på 1930–40-talen som det började bli accepterat i bredare kretsar att äta i

**»Det är där det händer grejer!  
Då börjar man ha släta köksluckor och rostfritt stål.«**



Foto: Juan Martínez

### 1970-TALET.

En riktig höjddare på middagsbordet! Men vad heter maträtten på bilden?

(Rätt svar längst ner på sidan.)

Rätt svar: flyngande Jakob

Bild från hemma hos-reportage hos Agneta Fältskog och Björn Ulvaeus, 1970-tal.



Foto: KG Kristoffersson/Sjöberg Bildbyrå



Kök hos familj i Ösbergahöjden, 2016.

Foto: Séverine Bouvier/Stadsmuseet/CC-BY



### 1960-TALET.

Nu tar far i huset klivet in i köket, i alla fall i Statens institut för konsumentfrågors visioner. Bild från Nordiska museets bok *Köket*.

Foto: Karl Heinz Herrnied/  
Nordiska museet

köket. Längre var det status att placera middagsbordet i salen eller vardagsrummet, även om det var trångbott.

Först på 1950-talet blev det riktigt vanligt att äta i köket, som då hade blivit stort och välplanerat, utformat in i minsta detalj efter studier av Hemmens forskningsinstitut, HFI, och den nya byggstandardiseringen.

1950-talet var även hemmafruns tid. En tanke med det rymliga köket var att kvinnan skulle ha barnen med sig där och kunna ha uppsyn över dem samtidigt som hon lagade mat, berättar Karin Carlsson.

I SLUTET AV 1960-talet kommer fler förändringar. Skåpen får "kontinentalhöjd" (det vill säga när inte ända upp till tak), det lanseras nya material (ofta enklare) och nya färger, som avokadogröna vitvaror. HFI, nu omdöpt till Statens institut för konsumentfrågor, ritar in två personer i sina köksstudier, med tanken att även mannen ska göra entré i köket.

Under de senaste decennierna har köken inte förändrats lika dramatiskt som tidigare. Nu har utvecklingen mer handlat om "finlir", som lådor

på hjul och självstängande köksluckor, berättar Gustav Bergström.

På 1980-talet slår mikrovågsugnen igenom. Och från 1990-talet och framåt handlar det om de öppna planlösningarnas kök – och ständiga köksrenoveringar.

– Det renoveras som om det inte finns någon morgondag, säger Gustav Bergström.

Karin Carlsson menar att köket har kommit att bli en identitetsmarkör, att de öppna planlösningarna gör det möjligt att visa upp en avancerad teknikpark, dyra spisar och ny inredning.

## »Pandemin har förändrat hur vi använder köket.«

**SÅ HUR GÅR** då kökstankarna 2022? En sak är säker: pandemin har förändrat hur vi använder köket. Framför allt för

dem som bor i lägenheter med ett fåtal rum. Bland inredningsdesigner pratas det nu om hybridkök, där matbordet även är en arbetsplats.

Kanske är tiden för de öppna planlösningarnas kök förbi? Det undrar både Karin Carlsson och Gustav Bergström. Många har ju upptäckt behovet av att kunna stänga en dörr om sig, för att inte störa varandra. ■





Illustration: Tatyana Ledneva/Shutterstock

Rent, minimalistiskt och antiseptiskt. Så ser framtidens kök ut, enligt flera visioner.

# Framtidens kök

I de mest futuristiska visionerna finns varken kök eller lagad mat. Det finns dock mer sansade och roliga tankegångar.

TEXT ANDERS FALKIRK

**TITTAR MAN PÅ** science fiction-filmer så är det säl-lan köket finns med överhuvudtaget. Maten bara dyker upp, ligger gråblek på en tallrik, kommer från en tub eller är komprimerad till näringspiller. Och allt är automatiskt.

Finns det varken kök eller inbjudande mat i framtiden? Svaret verkar vara ja, båda finns.

En googling på "future kitchens" visar att de flesta visioner som dyker upp liknar dagens kök och att maten står i centrum. Lösningarna är inte direkt fantasifulla. Till exempel verkar pentryt vara tillbaka på grund av ökad trångboddhet.

Men lite mer vilda lösningar finns.

**PER SIHLÉN** ÄR programansvarig för industri-design på Designhögskolan i Umeå. Han har ansvarat för studentprojektet Framtidens kök.

– Studenterna fick i uppgift att utforma ett compact living-kök eller en digitaliserad lösning för köket. Men vi utgick från att matlagningen skulle ske ungefär som i dag och inriktade oss mer på köket, berättar han.


En grupp arbetade med *Miljardprogrammet*, ett futuristiskt koncept liknande en rymdstation. En annan grupp följde i Hemmens forsknings-instituts spår, bjöd hem vänner på pizza och undersökte hur de rörde sig i köket och hur man kan anpassa köket utifrån det.

**VAD KOM DÅ** studenterna fram till? Bland annat digital recepthjälp utifrån "det som finns hemma", köksskåp som själva sorterar avfall, själv-odling i vertikala växthus på väggarna och ett mobilt kylskåp som kan flyttas mellan rummen. ■

## SMART SOM ETT KYLSKÅP!

Det kan bli ett framtida uttryck. I morgondagens värld kommer kylskåpet både påminna om att mjölken är slut och minska matsvinnet. Och kylskåps-dörren? Den är en gigantisk touchscreen.

Källor: Sandvik, Samsung, Bernard Marr med flera.



Byggkranar över  
Vasastaden.

# Vem beslutar om förtätning?

Förtätning väcker känslor. Men varför vill Stockholms stad att vi ska förtäta? Vilka är fördelarna? Vad är bra respektive dålig förtätning? Här kommer tio frågor och svar om förtätning.

TEXT MARTINA NYHLIN & ANDERS FALKIRK FOTO MICKES FOTOSIDA/MOSTPHOTOS

## 1. Vad menas egentligen med förtätning?

Den enklaste förklaringen är att det är en nybyggnation inom befintlig bebyggelse. Det kan vara på före detta industrimark, kajer, parkeringsplatser, i kanten av naturområden, mellan eller ovanpå existerande hus. Det sistnämnda kallas även för vertikal förtätning. Förtätning av stadsbebyggelse sker i nästan hela världen, där städer växer på grund av urbanisering.

På engelska kallas förtätning för *den-*

*sification*. Motsatsen heter *urban sprawl*, att en stad växer utåt med förorter och satellitstäder.

## 2. Varför förtätas det i Stockholm?

För att Stockholms befolkning växer och det råder stor bostadsbrist. Enligt Stockholms stads informationsajt Stockholm Växer är målet för åren 2022–2024 att bygga 10 000 nya bostäder per år, varav hälften ska vara hyresrätter.

Och förtätning anses mest effektivt

och samhällsekonomiskt. Det menar också Alexander Stähle, stadsbyggnadsforskare på KTH. Han har doktorerat med en avhandling om just förtätning och grönområden.

– Genom förtätning nyttjar vi befintlig infrastruktur och tar tillvara dåligt planerade områden och mark. Våra städer är inte perfekt utformade i dag på varenda kvadratmeter, så förtätning är en möjlighet att rätta till gamla fel och misstag.



### 3. Så det beror inte på markbrist att man förtätar?

Nej, det råder egentligen ingen markbrist i Sverige och Stockholm. Redan 1969 trodde man att Stockholm var färdigbyggt. Men man vill hellre förtäta av samhällsekonomiska orsaker (se ovanstående svar). Dessutom kan det tilläggas att en utglesning av staden har en negativ effekt på klimatet: utsläppen av koldioxid ökar. Det hänger ihop med att i glesare städer tenderar boende att använda bil i större utsträckning än människor som bor inne i tätare städer.

### 4. Vad händer om vi inte bygger fler bostäder?

Det snabba svaret är ökad bostadsbrist, vilket i sin tur skapar andra problem. Så här skriver Stockholms Handelskammare: "Antalet personer som saknar ekonomiska förutsättningar för att bo ökar, trångboddheten förvärras och integrationen försvåras när boendesegregationen cementeras."

Det finns dock ytterligare ett problem, enligt Stockholms Handelskammare: var ska framtidens unga arbetskraft bo? Finns det inga lägenheter för dem så kanske de väljer en anställning i någon annan stad i Sverige eller Europa.

Att unga väljer bort Stockholm kostar enligt Stefan Westerberg, chefsekonom på Stockholms Handelskammare, regionen extremt stora summor.

– Skulle fler komma in på bostadsmarknaden skulle fler komma in på arbetsmarknaden. Värdet som de här personerna skulle producera motsvarar 36 miljarder kronor per år för företaget i Stockholms arbetsmarknadsregion, säger han.

### 5. Vilka beslutar var det ska byggas och förtätas?

Det gör politikerna i Stockholms stad och kranskommunerna med hjälp av

sina tjänstemän. Det sker genom en beslutad översiktsplan, där markanvändningen pekats ut. Ofta i infrastrukturlägen där kollektivtrafik kan nyttjas och där service och handel finns, som då kan få utökad underlag.

### 6. Hur genomförs en förtätning?

– I detaljplaneprocesserna ingår feedback från medborgare och från remissinstanser som vi sedan tar med i den fortsatta processen för att göra projektet bättre, förklarar Torleif Falk, stadsarkitekt i Stockholm.

– Marken anvisas genom avtal, och där kan avtalas om särskilda insatser som byggherren ska bidra med.

Det görs självklart även en rad konsekvensanalyser som trafikutredningar, bullerutredningar, solstudier, naturvärdesinventering.

### 7. Varför blir många människor oroliga av förtätning?

Det är mänskligt och naturligt att känna oro. Stadsdelen de bor i kommer att förändras och det är svårt att veta hur det kommer att bli. Man kan vara rädd för att de nya husen naggar grönområden i kanten, ändrar utblickar, förändrar grannskapet och känslan i stadsdelen, samt skapar problem med infrastruktur, skolor, idrottsplatser och andra samhällsfunktioner.

För dem som är oroliga spelar det mindre roll att en mängd utredningar har föregått ett byggbeslut. Samtidigt är det bra med engagemang och i Sverige får alla medborgare komma till tals under samrådet som kommunen utlyser.

### 8. Är all förtätning genomtänkt och blir bra?

Nej, det finns exempel på dålig förtätning, som när värdefulla grönområden bebyggs. Sådan förtätning behövs egentligen inte, menar Alexander Ståhle på KTH:

– Det finns till exempel massor av mark i Stockholm, till och med i innerstaden, där du kan bygga på platser som inte är park. Och går vi bara lite utanför innerstaden, i närförorter, så finns det hur mycket mark som helst, säger han.

### 9. Vad är då en bra förtätning?

Stadsarkitekten Torleif Falk menar att en bra förtätning bidrar till trygghet, mångfald, hållbarhet och attraktivitet. Dessutom ska arkitekturen samverka med sin omgivning, men samtidigt visa att den kommer från vår tid.

– Att aktivera platser och skapa vackra och attraktiva offentliga rum är också en viktig del i arbetet. Ett fint exempel på förtätning är Ulricehamnsvägen i Hammarbyhöjden vid tunnelbanan. Ett annat är en park/gårdsrum med tillhörande nybyggnation vid Vikstensgatan nära Kärntorps centrum.

– Trikfabrikerna i Hammarby Sjöstad är ytterligare ett exempel, där ett gammalt tegelhus kompletterats med en trästomme som klätts med cortenplåt. Det gamla har vävts samman med det nya.

### 10. När tar det stopp? När går det inte att förtäta mer?

– Vi kommer nog alltid förtäta, men på olika vis. Något som diskuteras mycket nu är förtätning genom omvandling av befintliga byggnader. Det kan ge nya möjligheter och vara ett hållbart alternativ att förtäta på där så är möjligt, säger Torleif Falk.

Han pekar också på att Stockholm har flera områden med redan hårdgjord mark som kan exploateras i framtiden.

– Läggs Bromma flygplats ned, vilket ju diskuteras, frigörs mycket stora hårdgjorda ytor för framtida bebyggelse och grön utveckling. Och får vi färre bilar, fler cyklar och andra mobilitetslösningar kan behovet av parkeringsplatser minska. Det skulle frigöra enorma ytor för förtätning ... ■

**»Vi kommer nog alltid förtäta på olika vis. Något som diskuteras mycket nu är förtätning genom omvandling av befintliga byggnader. Det kan ge nya möjligheter och vara ett hållbart alternativ.«**

Torleif Falk, stadsarkitekt i Stockholm

Källor: Forskning och Framsteg, Stockholm växer, Boverket, DN, The Guardian med flera.

# Många projekt på g

Fram till 2028 beräknar vi kunna starta bygget av drygt 1 500 nya kooperativa hyresrätter. Många av projekten är ännu på planeringsstadiet, men två har planerad byggstart redan före sommaren. Det handlar om 153 lägenheter på östra Södermalm och 152 i Kista.

## Pågående projekt

### **Kvarteret Skrönan, Nockeby, Bromma**

**Antal lägenheter:** 114 fördelade på sex punkthus.

**Första inflyttning:** 1 juni 2022.

**Arkitekt:** Brunnberg & Forshed Arkitektkontor

**Om Skrönan:** [skb.org/vara-bostader/nyproduktion/skronan](http://skb.org/vara-bostader/nyproduktion/skronan)

Så börjar det bli dags för de första medlemmarna att flytta in i kvarteret Skrönan. Först ut är de tre husen på Gustav III:s väg 113, 115 och 117. Här finns vi just nu för att allt ska stå färdigt till inflyttningen som börjar den 1 juni.

I de tre husen på Gustav III:s väg 101, 103 och 105 pågår installationsarbeten, målning, plattsättning och montering av kök samt fasadarbeten. Första inflyttning här blir i september.

### **Kvarteret Lysosomen, Hagastaden, Stockholm**

**Antal lägenheter:** 128.

**Preliminär första inflyttning:** februari 2023.

**Arkitekt:** Arkitema Architects.

**Om Lysosomen:** [skb.org/vara-bostader/nyproduktion/lysosomen](http://skb.org/vara-bostader/nyproduktion/lysosomen)

**Om Hagastaden:** [hagastaden.se](http://hagastaden.se)

På Norra Stationsgatan 54 i Hagastadens östra del ligger SKB:s kvarter Lysosomen. Husen är sex till tolv våningar höga och omgärdade av grönskande innergård. Fasaderna präglas av pudrigt rosa, röda och grå pasteller, dämpade toner och vackra detaljer.

Lägenheterna är på två till sex rum och kök, varav hälften är tvåor. Under våren ska hela stommen vara uppe och då tar de invändiga arbetena i huset vid.

#### **OBS!**

Illustrationerna på detta uppslag är endast skisser av hur kvarteren kan komma att se ut.



## Planerade byggstartar 2022

### **Ananasen** (fd Persikan)

På Södermalm, där SL tidigare hade en bussdepå, byggs det många nya bostäder. Längst ner på Bondegatan ska SKB bygga totalt 153 lägenheter med beräknad byggstart andra kvartalet 2022. Arkitekt: Brunnberg & Forshed Arkitektkontor.

### **Torshamn**

I Kista Äng strax norr om Kista centrum ska det bli 152 nya kooperativa hyresrätter. Byggstart är planerad till andra kvartalet 2022. Arkitekt: Kjellander Sjöberg Arkitektkontor.

### **Modellören**

De gamla porslinskvarteren vid Gustavsbergs hamn på Värmdö får ett tillskott av 76 SKB-lägenheter. Förhoppningen är att byggstart kan ske under fjärde kvartalet 2022. Arkitekt: Brunnberg & Forshed Arkitektkontor.





Inflyttningen i Skränan  
börjar den 1 juni.

## Kommande byggstarter

### Valla 2

Med planerad byggstart 2023 byggs 106 lägenheter på Årstafältet. Arkitekt: Bergkrantz Arkitektur samt Utopia Arkitekter.

### Henriksdalsbacken

SKB är ankarbyggherre för utvecklingsprojektet Henriksdal i Nacka, med bland annat 450 bostäder. Vi ska bygga cirka 100 kooperativa hyresrätter i Henriksdalsbacken, den första etappen av projektet. Bedömd byggstart 2025.

### Farsta

Farsta får cirka 160 nya kooperativa hyresrätter i närheten av SKB:s befintliga kvarter Blidö. Byggstart är beräknad till 2025.

### Blackeberg

Byggstart beräknas till 2026. Projektet innehåller 116 lägenheter fördelat på nio huskroppar. Arkitekt: Nyréns Arkitektkontor.

### Nytorps gärde

Cirka 80 lägenheter ska uppföras i Björkhamnen med planerad byggstart 2026. Arkitekt: Bergkrantz Arkitektur.

### Skärholmsdalen

SKB bistår som ankarbyggherre till Stockholms stad samt bygger cirka 200 lägenheter fördelade på tre kvarter. Vi börjar preliminärt att bygga under 2026. Arkitekt: Nyréns Arkitektkontor samt Tengbom.

### Skärgårdsskogen

I Skarpnäck kommer vi att bygga cirka 100 kooperativa hyresrätter i södra delen av Skärgårdsskogen. Byggstart är beräknad till 2026.

### Årsta

50 lägenheter i anslutning till SKB:s kvarter Tisaren i Årsta planeras med byggstart tidigast 2027.

### Eriksbergsåsen

75 lägenheter planeras i anslutning till SKB:s kvarter Skarpbrunna i Botkyrka. Byggstart tidigast 2028.



Torshamn.



Lysosomen.



Modellören.

# Evighets- vadå?

Vi brukar säga att vi "förvaltar våra hus för evigt". Men vad innebär det i praktiken? Vi frågade tre personer som arbetar med nyproduktion, förvaltning och underhåll.

TEXT ANDERS FALKIRK FOTO KARIN ALFREDSSON

**SKB:S LÅNGSIKTIGA HÅLLBARHETSANSVAR** sträcker sig ovanligt långt. Som kooperativ bostadsförening fokuserar vi nämligen på ett evigt ägande. Därför bygger vi alltid med hög kvalitet, tar ett miljömässigt ansvar och vårdar våra fastigheter med stor kunskap och omtanke.

Vi säljer inte de hus vi bygger. Inte en enda? Det stämmer. Siffrorna talar för sig själva.

Under SKB:s snart 106 åriga historia har vi byggt kontinuerligt för att i dag ha över 8 200 lägenheter, men vi har som sagt aldrig sålt ett enda hus. Vi kallar det evighetsförvaltning.

**ATT TA VÄL HAND OM** våra fastigheter grundar sig i att vi väljer sunda material med hög kvalitet, både vid nybyggnationer och vid renoveringar. Om vi renoverar ska det alltid göras med varsamhet för att bevara det ursprungliga i största möjliga mån. De material som vi använder ska hålla länge. Att vi har våra egna fastighetsskötare, drifttekniker och hantverkare ger oss mycket god kännedom om våra egna hus och gårdar. Vi vårdar dem med stor kunskap och omtanke. Våra medarbetare känner väl till fastigheterna, deras svagheter och styrkor, och kan ta hand om dem på ett bättre sätt.

Allt detta låter ju bra, men hur går det till i praktiken? Vilka problem och vilka lösningar möter vår personal? Vi har pratat med tre anställda på SKB:

Hans Thudén, förvaltare för några av våra äldsta fastigheter. Jasmina Öhman, projektledare för nyproduktion och Thomas Ström, projektledare planerat underhåll. ■



**HANS THUDÉN,**  
förvaltare:

## »Vi försöker bevara det ursprungliga«

### Vad betyder evighetsförvaltning för dig?

– Att inte sälja det vi bygger, att hela tiden tänka långsiktigt när vi tar hand om våra hus. Det är tilltalande.

– Jag har arbetat på byggbolag, där man ibland använde billigare byggmaterial för att hålla nere kostnaderna. Det ledde ofta till att man tidigare än planerat fick reparera och byta enheter. I längden gav det bostadsföretagen extra kostnader. På SKB är vi mer noggranna och försöker bevara det ursprungliga i största möjliga mån och väljer hållbara material.

Jag ansvarar för förvaltningen i våra fastigheter i Vasastan och på Östermalm, till exempel SKB:s första kvarter Motorn och Vingen. De byggdes 1917–1919. För mig som förvaltare, och de åtta fastighetsskötarna i mitt område, handlar arbetet om fastighetsskötsel men även om byggnadsvård.

– Byggnadsvård innebär ju att bevara det gamla. Våra äldsta hus är blåklassade\* och alla ändringar ska göras varsam. Ibland behöver vi rådgöra med en antikvarie, som till exempel kan ta fram äldre färgkoder för väggarna.

### Kan du ge exempel på lyckad evighetsförvaltning?

– Vi har precis slipat golven i entréer och trappor i kvarteret Bälgen och fortsätter nu i Motorn och Vingen. De är av granit, men hade blivit sträva och slitna med åren. Vi fyllde i med terrazzo, en sorts konststen, och slipade sedan. Nu har de fått en fin lyster och ser ut som nya.

### FAKTA

**Namn:** Hans Thudén.

**Ålder:** 50 år.

**Bor:** Rönninge.

**Fritidsintresse:** Cykling, både på landsväg och i terräng.

*\*Enligt Stadsmuseet anses blåklassade byggnader ha synnerligen högt kulturhistoriskt värde.*





**JASMINA ÖHMAN,**  
projektledare nyproduktion:

»Vi vill gärna använda beprövade metoder«

**Du jobbar med nyproduktion, hur kommer evighetsförvaltning in där?**

– När vi planerar och bygger nya kvarter har vi ett livscykelperspektiv. De material vi bygger in ska hålla länge och ha hög kvalitet, exempelvis ska parketten i lägenheterna vara omslipningsbar.

– Vi lyssnar även in förvaltarna och fastighetsskötarna och för en dialog om materialval. De har ju stor erfarenhet av material och lösningar, och vet vad som funkar och inte. Ta belysning på innergårdar till exempel. Var ska den sitta? Vilken kvalitet krävs? Sådant brukar vi till exempel stämma av med dem. Det innebär att slutprodukten blir riktigt bra, och dessutom slipper vi sena ändringar under produktionen.

– Vi är också försiktiga med att prova nya byggmetoder och material. Vi vill gärna använda beprövade metoder. Vi vet att tjockputs och tegel fungerar och håller länge, att man kan putsa om fasaderna om 50 år. Men vi är självklart intresserade av att testa nya byggmetoder, exempelvis trähus i flera våningar.

– Trähus ska klara höga krav på brand, ljud och vatten och vi vet ännu inte hur de klarar att stå i 100 år.

**Kan du ge exempel på lyckad evighetsförvaltning?**

– Jag har arbetat på SKB i snart tre och halvt år och är projektledare för bygget av två kvarter, Skrönan i Nockeby och Lysosomen i Hagastaden. Där har vi till exempel ekpartier och natursten i entréerna. Tidlösa material som är hållbara och samtidigt lätta att underhålla.

**FAKTA**

**Namn:** Jasmina Öhman.

**Ålder:** 32 år.

**Bor:** Nynäshamn.

**Fritidsintresse:** Är gärna ute i naturen med familj och hund.



**THOMAS STRÖM,**  
projektledare planerat underhåll:

»Det är viktigt att behålla karaktären«

**Du arbetar med planerat underhåll. Vad betyder evighetsförvaltning för dig?**

– Man kan säga att vi ser till att våra renoveringar håller hög kvalitet och därmed håller länge. Det spar både material och pengar på sikt. För att klara av det så arbetar vi med underhållsplaner som innehåller vad som behöver renoveras i olika kvarter och när detta ska utföras.

– Vi arbetar ständigt med "Klimatskärmen". Det vill säga de yttre delarna av en fastigheten. Tak, fasad, fönster och portar. De måste tas om hand på rätt sätt, med rätt material. Fönstren målas om vart 10:e till 15:e år, lite beroende på vilka väderstreck de ligger i. Fasaderna putsas vi om runt vart 45:e år. Ibland är det spritputs, ibland riven tjock puts. Det är viktigt att karaktären på fastigheten behålls.

**Kan du ge exempel på lyckad evighetsförvaltning?**

– Alla våra renoveringar är bra, men ska jag hålla fram någon så får det bli den av kvarteret Skarpbrunna i Norsborg. Det var en stor renovering, fastigheten är nio våningar hög och har 153 lägenheter. Här har vi gjort stambyten, tilläggsisolerat fasaderna och bytt fönster.

– Vi har även renoverat badrummen. De har bland annat fått kakel och klinker i stället för plastmattor. Det har både blivit hållbarare och mer miljövänligt, och de allra flesta tycker även att det har blivit snyggare.

– Och huset har just behållit sin karaktär. Inte minst fasadrenoveringen gör att det ser ut precis som när det byggdes 1974.

**FAKTA**

**Namn:** Thomas Ström.

**Ålder:** 59 år.

**Bor:** Sundbyberg.

**Fritidsintresse:** Sommarhuset i Sparreholm i Sörmland.

# Positiva siffror\*

Vi blir allt bättre på att källsortera i Sverige. Men vad händer egentligen med det vi lägger i återvinningsbehållarna? Bränns det mesta upp, som många tycks tro? Vi i SKB har djupdykt bland tomma mjölkpaket och syltburkar.

TEXT MARTINA NYHLIN

**A**r svenskarna bättre på att återvinna nu än tidigare? Den frågan skulle nog många svara ja på. Men mängden förpackningar i vår vardag verkar samtidigt bara öka. Det vet alla som undrar hur återvinningskassarna under diskbänken kan bli fulla på några få dagar.

Med detta sagt: vi har blivit bättre på att återvinna förpackningar. Det säger Ulrika Eliason, produktchef på FNI (Fastighetsnära insamling):  
– I Sverige är vi duktiga på att lämna våra förpackningar till återvinning och mängden insamlade förpackningar ökar år efter år, men vi kan bli ännu bättre. Mer än hälften av alla plastpåsar slängs fortfarande i de vanliga soporna och får aldrig chans att återvinnas.

**Många tror att det som lämnas på återvinningsstationerna ändå bara eldas upp. Stämmer det?**

– Det är en vanlig myt att allt som samlas in går till förbränning. Men det enda som går till förbränning är det som inte går att materialåtervinna i dag, säger Ulrika Eliason.

Ett exempel är plastad kartong, typ mjölkpaket. De blir till viss del till ny råvara, men plasten i kartongen kan inte återvinnas, så den går till energiförbränning. Visst gör den nytta i att bidra till uppvärmning av våra bostäder, men det hade varit mer resurseffektivt att återvinna plasten.

**MEN SÅ KAN** vi ju inte ha det, tänker nog många. Alla förpackningar borde ju gå att återvinna. Och så bör det kunna bli i framtiden. Den tekniska utvecklingen går hela tiden framåt.

Svensk Plaståtervinning har som mål att år 2025 kunna hantera hela återvinningsprocessen för plastförpackningar på plats i Motala. Anläggningen har döpts till Site Zero och beskrivs som

världens största och modernaste anläggning för återvinning av plastförpackningar.

Här ska till exempel förpackningar av sammansatta plastmaterial kunna avskiljas och återvinnas kemiskt eller bli till nya kompositprodukter, enligt företagets hemsida.

Och ännu bättre, allt fler producenter tillverkar återvinningsbara förpackningar.

– En förpackning som inte kan återvinnas i dag skulle kunna återvinnas i morgon, säger Ulrika Eliason.

**SAMMANTAGET KAN MAN** säga att vi är ganska bra på att återvinna, men kan bli bättre. Det mesta av vårt hushållsavfall tas i dag omhand och behöver inte läggas på soptipp, deponi på fackspråk.

– Vi uppfyller de nationella målen för glasförpackningar samt förpackningar av järnbaserad metall (stål) och aluminium (inklusive pantburkar). Men för övriga förpackningstyper uppnår vi inte de mål som finns i lagstiftningen, säger Lars Viklund, handläggare avfallsstatistik på Naturvårdsverket.

För att nå en högre återvinningsgrad är det viktigt att alla förpackningar lämnas till förpackningsinsamlingen, poängterar han.

– Det är också viktigt att producenterna ser till att deras förpackningar är återvinningsbara, det vill säga att de verkligen går att återvinna när de hanteras på en avfallsbehandlingsanläggning.

Ulrika Eliason på FNI håller med honom:

– Som konsument behöver du inte fundera på vad som kan eller inte kan återvinnas, det enda du behöver tänka på är om det är en förpackning eller inte. Och att alla förpackningar ska källsorteras. Det är faktiskt en skyldighet enligt lag att källsortera alla förpackningar i Sverige. ■

# 19

## KILO ÄTBAR MAT KASTAS

Matavfall är också något som fyller våra soptunnor. Varje år slänger vi i genomsnitt 19 kilo ätbare mat per person. Merparten är frukt, grönsaker, bröd och matrester. Ett nationellt miljömål är att livsmedelsavfallet ska minska med minst 20 viktprocent per invånare till 2025.





Foto: Svensk Plaståtervinning

Full fart på Svensk Plaståtervinningsanläggning i Motala.



Foto: FTI

Källsortering gör stor nytta. Bara det som inte kan återvinnas (i dag) går till förbränning.



Foto: FTI

### Fakta: Återvinning

Varje år sammanställer Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) statistik över svenskarnas förpackningsåtervinning. Den anger hur stor procentandel av de förpackningar som sätts på marknaden som återvinns till ny råvara.

Den senaste statistiken gäller 2020 och visar följande:

glasförpackningar	94 %
pappersförpackningar	66 %
metallförpackningar av stål	93 %
metallförpackningar av aluminium	53 %
plastförpackningar	15 %



# Livfullt på gården

Odlingslådor, fågelholkar och insektshotell – idéerna flödar i SKB:s satsning Grönt boende. I år är temat biologisk mångfald.

TEXT ELISABETH KROGH ILLUSTRATION GRAHAM SAMUELS



## Grön nudging

I Grönt boende ingår gröna skyltar, som kommer att dyka upp i en del av SKB:s kvarter. De informerar om allt från hälsofördelar med cykling till insektshotell.

– Grönt boende går ut på att uppmuntra med positiva budskap, snarare än pekpinna, säger Annika Ekengren.

– Nudging som det kallas, att ge någon en vänskaplig puff i rätt riktning.

**B**iologisk variation och ekosystemtjänster på gårdar, balkonger och i rabatter är 2022 års gröna fokus för Grönt boende.

Annika Ekengren, hållbarhetsansvarig på SKB, låter entusiastisk inför alla möjligheter:

– Vi har bland annat tagit fram en ny lista för odling av växter på våra gårdar som gärna ska vara svenska, blommande och bärande. Inhemsk blommar är ofta bättre för pollinerare eftersom de är anpassade till varandra, säger hon.

Under året kommer växtlistans arter att testas på gårdar och i de rabatter som ska renoveras. Därefter ska de utvärderas.

– Vi kommer även att uppmuntra de boende att lära sig mer om biologisk mångfald. I maj erbjuder vi en digital föreläsning som medlemmar i SKB kan ta del av (se sid 8). Gemensamma kvartersaktiviteter, som att plantera, bygga fågelholkar och insektshotell är en också viktig del.

**ANNIKA EKENGREN BERÄTTAR** om nya skyltar som ska informera om vad som händer på en specifik gård; ”Se upp! Här finns ett grönt tak” eller ”Här låter vi gräsmattan blomma och växa fritt.” Tanken är att skyltarna förklarar varför det

**»Det kan vara ett medvetet val att lämna kvar lite döda träd och ris för insekter och små djur. Tänk om det flyttar in en igelkottsfamilj!«**



exempelvis ser stökigt ut på en del av gården.

– Vi kan förmedla att det till exempel är ett medvetet val att lämna kvar lite döda träd och ris för att insekter och små djur ska kunna bygga bo. Tänk om det flyttar in en igelkottsfamilj på gården!

– I Sverige är vi vana vid perfekt klippt gräs och snygga, strikta rabatter. I

framtiden tror jag att vi måste ändra vår bild av hur en gård ska se ut och tillåta lite vildare och stökigare växtlighet, som gynnar den biologiska mångfalden.

Ett annat område att tänka till kring är belysning. Är den uppåtriktad ställer den till det för fladdermöss och fågelarter.

– Tänk dig själv att ha en stark lampa i ett träd där du ska sova. Vinklas skenet nedåt störs inte djuren. Men självklart ska belysningen vara funktionell och bidra till trygghet för de boende, poängterar Annika Ekengren.

**TILLGÅNG TILL VATTEN** behöver många olika sorters djur i staden.

– Boende kan sätta ut fat med vatten och stenar till insekterna. Vatten avgör även placeringen av fladdermusholkarna. Närhet till vatten är ett måste för arten.

De boendes engagemang är viktigt, och SKB kan under året ge stöd i form av byggsatser för olika slags fågelholkar eller fladdermusholkar. Kontakta Annika om du vill veta mer om detta. Odlingslådor är ett annat sätt att bidra.

– Prata med din fastighetskötare som hjälper till med att hitta en lämplig plats, jord och pallkragar. Varför inte starta en odlingsgrupp i kvarteret? Nya idéer för biologisk mångfald är också välkomna, hör av dig till SKB eller engagera dig som hållbarhetsambassadör. ■







Hej medlem!



## Det här är dina sidor!

Här samlar vi medlems- och föreningsinformation. Hör gärna av dig via [skb@skb.org](mailto:skb@skb.org) eller 08-704 60 00 om du har frågor om SKB, ditt medlemskap eller föreningens verksamhet. Många svar finns även på [skb.org](http://skb.org) och i vårt frågeforum [fraga.skb.org](http://fraga.skb.org).

## År 2021 i backspegeln

ÅR 2021 GICK också det i pandemins tecken, även om den påverkade SKB relativt lindrigt. Vi har gjort trygghetsbesiktningar av alla kvarter, fått ett mycket gott resultat i boendekäten, rekryterat en ny vd och tagit fram en ny affärsplan. Vårt hållbarhetsarbete har blivit än mer integrerat i det SKB gör varje dag. Medlemmar har flyttat in i vårt första kvarter i Uppsala och uthyrning pågår av nya kvarter i Haga-

stad och Nockeby. Markanvisningar för sammanlagt 250 nya bostäder i Stockholms stad har tilldelats SKB.

Läs mer och ta del av den ekonomiska sammanställningen i SKB:s

års- och hållbarhetsredovisning för 2021. Den finns på [skb.org](http://skb.org) under rubriken Om oss/Verkställande organisation. Har du inte tillgång till dator kontakta SKB:s servicecenter via [skb@skb.org](mailto:skb@skb.org) eller 08-704 60 00 så skickar de ett exemplar till dig.



Biologisk mångfald i kvarteret Kartagos Backe på Kungsholmen.

Foto: BaraBild.se

sökes:

# AMBASSADÖRER FÖR HÅLLBARHET

**NU FINNS DET MÖJLIGHET** att utse en eller flera hållbarhetsambassadörer i kvarteret. Rollen är frivillig och innebär bland annat att öka medvetenheten och engagemanget i hållbarhetsfrågor, bidra till ett mer hållbart kvarter och ta vidare idéer och förslag till SKB. Hållbarhetsambassadören utses i första hand genom kvartersrådet, men vid behov kan även kontakt ske via SKB.

Meddela [ann-marie.bertilsdotter@skb.org](mailto:ann-marie.bertilsdotter@skb.org) om ni har utsett en hållbarhetsambassadör i ert kvarter.

Vill du veta mer om rollen som hållbarhetsambassadör läs gärna intervjun med Nadja Lidbeck, som du hittar på sid 35 i förra numret av Vi i SKB. Nadja är hållbarhetsambassadör i kvarteret Tärtlägret i Fruängen.

**MER INFO**  
finns på  
[skb.org/  
grontboende](http://skb.org/grontboende)


## Missa inte dina medlemsförmåner!

**SOM MEDLEM I SKB** kan du ta del av fina erbjudanden som gör hemmet trevligare och vardagen enklare. Både köande och boende medlemmar kan få rabatter och förmåner hos företag i Stockholmsområdet.

Logga in och se vad de erbjuder på: [skb.org/mina-sidor/skb-plus](http://skb.org/mina-sidor/skb-plus).

Det finns medlemserbjudanden inom:

- Försäkra & låna
- Må bra & vardags-tjänster
- Flytta & renovera
- Inreda & dekorera
- Trygga & säkra

 Kom ihåg att ta med ditt medlemskort och legitimation när du vill använda dig av förmånerna.



## Två praktiska tillskott på Mina sidor

VI JOBBAR HELA TIDEN på att göra Mina sidor smidigare och bättre. Här är de två senaste nyheterna, som underlättar för SKB:s medlemmar.

**1** Längst ner på Mina sidor vid informationen om din turordning finns numera ditt **medlemsbevis som pdf**. Alltså samma bevis som du får via brev eller i Kivra i slutet av januari varje år. Nu kan du snabbt hitta ditt medlemskort, saldobeskedet från årsskiftet, avierna för årsavgift och bosparande, med mera. (De sistnämnda finns på Mina sidor sedan tidigare.)

**2** Du som bor hos SKB kan sedan någon månad tillbaka se **aktuellt saldo för lägenhetsfonden** på Mina sidor. Skrolla ner till boxen "Mina avtal" och klicka på "Se alla mina avtal" så hittar du länken dit. Där finns uppgifter om aktuellt fondsaldo, hur stort beloppet är vid full fond och eventuella uttag du har gjort hittills under året.

## KALENDARIUM 2022

Datumen nedan gäller vid Vi i SKB:s pressläggning.

**19 april–4 maj.** Ordinarie medlemsmöten för boende medlemmar. Kallelse finns på Mina sidor på [skb.org](http://skb.org) samt i trapphusen.

**30 april.** Kvartersrådets budgetäskanden för planerat underhåll ska vara inskickade till SKB.

**9 maj.** Ordinarie medlemsmöte för köande medlemmar. Kallelse och mer information finns på sida 33.

**18 maj.** Motionsmöte där fullmäktige och motionärer kan diskutera inkomna motioner inför föreningsstämman.

**1 juni.** Ordinarie föreningsstämma.

**Oktober–november.** Budgetinformation till kvartersråden gällande det planerade fastighetsunderhållet.

**Oktober.** Introduktions- och informationsmöte för nya förtroendevalda (fullmäktige och kvartersrådsrepresentanter).

**Slutet av oktober.** Höstnumret av Vi i SKB kommer ut.

**31 oktober.** Sista dag för inbetalning av bosparande.

**19 november.** Fullmäktigedagen för SKB:s fullmäktige. Träffa andra förtroendevalda under en dag med information och diskussion.

**Ytterligare aktiviteter** och möten kan eventuellt tillkomma. Håll dig uppdaterad via [skb.org](http://skb.org).



**Följ oss på gärna LinkedIn!**

Där får du info om vad som är på gång och om lediga tjänster. Sök på SKB så hittar du rätt.



**Du följer väl oss på Instagram?** Om inte, sök på [skb\\_kooperativbostadsforening](https://www.instagram.com/skb_kooperativbostadsforening) så får du se mer av våra kvarter, medlemmar och medarbetare.

## Grön vecka med SKB

**DU MISSADE VÄL INTE** inbjudan till våra medlemsevenemang längre fram i tidningen? Under veckan har du som är medlem möjlighet att lära dig mer om biologisk mångfald och odling på gårdar, balkonger och i rabatter. Bläddra tillbaka till sidan 8 eller läs mer på [skb.org/om-oss/foreningen/pagang](http://skb.org/om-oss/foreningen/pagang).

Vill du delta behöver vi ha din anmälan senast 2 maj. **Välkommen!**



Pärhyacinter blommar tidigt – bra för nyvakna pollinatörer.

Foto: Wolfgang Eckert/Pixabay

## KVARTERSRÅDSGUIDEN

### En verktyglåda för dig som är aktiv i ett kvarter

**FÖR ATT UNDERLÄTTA** arbetet för SKB:s kvartersråd är den tidigare "kvartersrådspärmen" nu ersatt och överflyttad till [skb.org](http://skb.org) – vi kallar den Kvartersrådsguiden.

I denna digitala verktyglåda finns information om vad som ingår i ansvarsområdet och vägledning för den löpande verksamheten. Här hittar du även blanketter, mallar och checklistor som kan underlätta arbetet. Information om kvartersrådsguiden har skickats ut till alla sammankallande i kvartersråden via mejl i början av mars.

Kvartersrådsguiden kommer att fyllas på med mer innehåll efter hand, såsom goda exempel från olika kvarter och annan nyttig information. Du hittar den på [skb.org/mina-sidor/kvartersradsguiden](http://skb.org/mina-sidor/kvartersradsguiden).

**Psst!** Du som bara är nyfiken på vad ett kvartersråd gör kan självklart också kika in.



Vi är en medlemsägd förening som är öppen för alla



Foto: BaraBild.se



# Rapport från extrastämman

SKB:s högsta beslutande organ är föreningsstämman. Där deltar SKB:s fullmäktigeledamöter – representanter för hyresmedlemmarna i varje kvarter och för de köande medlemmarna. Ledamöter och suppleanter väljs på de ordinarie medlemsmötena.

**S**KB:s föreningsstämma som hölls den 2 juni 2021 genomfördes med hjälp av poströstning för andra året i rad på grund av pandemin. Utöver de obligatoriska delar föreningsstämman ska besluta om, fattades även beslut om att senarelägga behandling av förslaget till inriktningsbeslut inför stadgerevision samt motioner 2020 och motioner 2021.

Den 20 november var det så dags för SKB:s extra föreningsstämma som kunde genomföras med fysiskt deltagande, en välkommen återgång till det normala. På plats i World Trade Center i Stockholm deltog 75 röstberättigade fullmäktigeledamöter tillsammans med andra förtroendevalda medlemmar, motionärer samt tjänstemän från SKB.

Efter att styrelsens ordförande Charlotte Axelsson hälsat de närvarande välkomna förklarades stämman för öppnad.

## Behandling av två års motioner

På dagordningen stod förslaget till inriktningsbeslut inför kommande stadgerevision samt behandling av samtliga motioner från 2020 och 2021. De totalt 72 motionerna var i huvudsak fördelade på tre grupper av ämnen: inriktningsbeslut/stadgeändring/ekonomi, nyproduktion/hållbarhet/förvaltning samt uthyrning/medlemskap/förening.

Inför extrastämman hölls ett separat förberedande motionsmöte, där motionärerna mer ingående kunde presentera sina motioner och fullmäktige diskutera dem. Även det mötet kunde genomföras i fysisk form.

## Stadgeändringsprocessen

Vid den extra föreningsstämman beslutades även att anta det förslag till inriktningsbeslut inför kommande stadgerevision som lagts fram av SKB:s styrelse.

Beslutet medför att styrelsen ska

inleda arbetet med stadgeändringarna. De kommer att genomföras i två steg, varav det första inleds under 2022.

I korthet omfattar beslutet:

- att i kommande stadgerevision höja den obligatoriska medlemsinsatsen, som i dag benämns som ett obligatoriskt bosparande, från 20 000 till 30 000 kronor
- att införa en möjlighet till digitala nomineringar och val
- att möjliggöra tillämpningsregler vid uthyrning

Moderniseringen av SKB:s stadgar inleddes 2015 och processen har omfattat en stor mängd möten och andra aktiviteter för att förankra förändringarna bland medlemmarna. ■

**!** **Läs mer om behandling och beslut** för motioner 2020 och 2021 i protokollet från föreningsstämman på [skb.org/om-oss/foreningen/foreningsstamma](http://skb.org/om-oss/foreningen/foreningsstamma).

**LÄS MER**  
om stadgeändringen på [skb.org/mina-sidor](http://skb.org/mina-sidor).



# Gå på medlemsmötet i år!

**DET ORDINARIE MEDLEMSMÖTET** är en grundpelare i SKB:s representativa organisation. Här har alla medlemmar – både köande och boende – möjlighet att välja de fullmäktigeledamöter som ska representera föreningen.

Andra punkter på medlemsmötets dagordning är att diskutera årets motioner och gå igenom årsredovisningen för det gångna året.

## Medlemsmöten för boende

I år hålls medlemsmötena för boende medlemmar runt om i kvarteren mellan den 19 april och 4 maj. Nu 2022 är det kvarteren söder om Slussen som ska välja fullmäktigeledamöter och suppleanter för en mandatperiod på två år. I övriga kvarter sker eventuella fyllnadsval. Kallelsen till mötet i respektive kvarter sätts upp i portarna senast 14 dagar före mötet.

Årsredovisningar och motionshäften distribueras till möteslokalerna i kvarteren så fort de har kommit från tryckeriet i början av april. De finns också på SKB:s webbplats [skb.org](http://skb.org) från samma datum.



Föräldrar får företräda omyndiga barn på medlemsmötena. Alla medlemmar är viktiga byggstenar i föreningen!

Illustration: Shutterstock

## Medlemsmöte för köande

Måndag den 9 maj hålls det ordinarie medlemsmötet för köande medlemmar. Fullmäktige för köande är valda för tiden fram till och med 2023 års föreningsstämma är avslutad. Därför kommer endast fyllnadsval av fullmäktigeledamöter och suppleanter för resterande mandatperiod att ske.

Kallelse med dagordning finns på sidan 33. Kom ihåg att ta med medlemskortet och legitimation.

## Om du inte själv kan delta

Vid medlemsmötet har varje medlem en röst. Medlemskapet måste styrkas genom medlemskort eller legitimation.

Enligt § 19 i SKB:s stadgar har föräldrar rätt att företräda omyndiga barn som är medlemmar. Därutöver kan rösträtt genom ombud utövas av make/maka, sambo eller av barn som uppnått myndig ålder. Om detta är aktuellt, meddela SKB:s föreningskoordinator Erika B Wikström via mejl [erika.bwikstrom@skb.org](mailto:erika.bwikstrom@skb.org). ■

Foto: Karin Alfreðsson



## Vill du representera SKB:s köande medlemmar?

**I ÅR ÄR DET FYLLNADSVAL FÖR KÖMEDLEMMAR** till SKB:s fullmäktige och platser som har blivit vakanta under verksamhetsåret ska tillsättas.

Vi söker dig som är köande medlem och vill vara med och bidra till utvecklingen av SKB. Som fullmäktig/fullmäktigesuppleant kan du delta i köande fullmäktiges olika möten under året, vara med och få information, diskutera med andra köande och påverka beslut och val som sker på den årliga föreningsstämman.

### ÄR DU INTRESSERAD?

Välkommen att skicka in din ansökan till beredningsgruppen för de köande medlemmarna. Vi ser gärna även att yngre köande medlemmar (lägst 18 år) kommer med.

Förslag på nya fullmäktigeledamöter läggs fram under ordinarie medlemsmöte för kömedlemmar den 9 maj 2022.

**Skicka din intresseanmälan till** Åsa Janlöv, sammankallande i beredningsgruppen, [skarabo88@yahoo.se](mailto:skarabo88@yahoo.se).

**För mer information kontakta** SKB:s föreningskoordinator Erika B Wikström, [erika.bwikstrom@skb.org](mailto:erika.bwikstrom@skb.org).

# Här är årets motioner

En motion är ett sätt att lyfta ett förslag till den årliga föreningsstämman, SKB:s högsta beslutande organ. Alla medlemmar, såväl köande som boende, kan skicka in motioner, antingen enskilt eller i grupp. En motion ska beröra en föreningsövergripande fråga och ha kommit in till SKB senast sista januari.

**INFÖR FÖRENINGSTÄMMAN, SOM I ÅR HÅLLS** den 1 juni, går SKB:s styrelse igenom inkomna motioner, yttrar sig över dessa och lämnar därefter förslag till beslut till föreningsstämman. De motioner som stämman bifaller får styrelsen i uppdrag att verkställa.

För att alla ska kunna ta del av motionerna sammanställs dessa tillsammans med styrelsens utlåtanden i ett dokument – SKB:s motionshäfte – som läggs ut på [skb.org](http://skb.org).

## Inkomna motioner 2022

**Motion 1 Ett fullmäktige som är med på noterna.** Av Kent Sjölund, hyresmedlem Tjappan

**Motion 2 Vad innebär §28 i våra stadgar?** Av Christer Behnke, fullmäktig Björkhagen

**Motion 3 Utöka och förstärka dialogen mellan styrelse, verksamhetsledning och fullmäktige.** Av Christer Behnke, fullmäktig Björkhagen

**Motion 4 Följs SKB stadgar? Vilket inflytande har medlemmar i SKB egentligen?** Av Anne-Lie Vilhelmsson, fullmäktig Agendan

**Motion 5 Redovisa underlag för beslut om etablering i Uppsala!** Av Jan Granath, fullmäktig Stångkusken

**Motion 6 Stopp för mer byggnation i Uppsala.** Av Anne-Lie Vilhelmsson, fullmäktig Agendan

**Motion 7 Redovisning av styrelsens underlag för besluten om Uppsala.** Av Lars Lingvall, fullmäktig Segelbåten

**Motion 8 SKB bör snarast återkalla och upphäva avsiktsförklaringen till Uppsala kommun om att fortsätta bygga hyresrätter där under en 10-årsperiod.**

Av Ulla Wikander, fullmäktig Kartan-Skalan

**Motion 9 Vilken markstrategi ska gälla i Stockholms Kooperativa Bostadsförening?** Av Christer Behnke, fullmäktig Björkhagen

**Motion 10 Var kan SKB bygga?** Av Åsa Janlöv, kömedlem

**Motion 11 SKBs hantering av hyreshöjningsfördelningsmodellen.** Av Birgitta Carlerhag, fullmäktig Tjappan

**Motion 12 Utvärderingen av modellen för hyreshöjningar bör göras om innan modellen fortsatt tillämpas.** Av Lena Berg, hyresmedlem Stångkusken

**Motion 13 Modellen för hyreshöjningar.** Av Åke Persson, kömedlem

**Motion 14 Beslut av stämman om modellen för fördelning av hyreshöjningar.** Av Lars Lingvall, fullmäktig Segelbåten

**Motion 15 Hur större stadgeändringar bör genomföras.** Av Lars Lingvall, fullmäktig Segelbåten

**Motion 16 Stadgeändringar beträffande omyndiga och omyndigas föräldrar.** Av Lars Lingvall, fullmäktig Segelbåten

**Motion 17 Motion om önskemål vid visning av lediga lägenheter.** Av Claes Tjäder, fullmäktigesuppleant köande

**Motion 18 Överföra medlemskap till barn.** Av Per Burman, kömedlem

**Motion 19 Möjlighet att överlåta kötid.** Av William Falkengren, kömedlem

**Motion 20 Införande av ungdomsbo-städer på försök.** Av Anna Rebecka B. Stålnacke, kömedlem

**Motion 21 Motion angående nybyggnation i SKB:s befintliga kvarter.** Av Emma Dansare, Minna Almqvist, Sanne Sundberg, Göran Svahn, Marianne Mehning, Eva Liljequist, Astrid Sandblom, Åsa Cederqvist, Mimmi Adborn Håkansson, Emma Hjelm, Rolf Sävström, Anja Ran, Anna Sjöström, Cajsa Pettersson, Anna Tebelius, David Heyman och Rolf Lundström, hyresmedlemmar Sigbardiorden

**Motion 22 Laddstolpar.** Av Svante Hellman, hyresmedlem Björkhagen

**Motion 23 Optisk sophantering.** Av Åsa Janlöv, kömedlem

**Motion 24 Agenda 2030 och de globala målen.** Av Åsa Janlöv, kömedlem

**Motion 25 Hur är kaffet märkt?** Av Åsa Janlöv, kömedlem

**Motion 26 SKB ska ha bestämda kriterium för reducering av hyra vid lägenhetsbränder.** Av Sara Widebäck, hyresmedlem Björkhagen

**Motion 27 Det ska finnas en anställd inom SKB som är ansvarig för frågor som rör oväntade händelser.** Av Sara Widebäck, hyresmedlem Björkhagen

**Motion 28 SKB utfärdar en handlingsplan om vad som är nödvändiga åtgärder efter en lägenhetsbrand.** Av Sara Widebäck, hyresmedlem Björkhagen

**Motion 29 Lägenhetsfond bör utökas så att även renovering och utbyte av golvgångar.** Av Tommy Pettersson, hyresmedlem Brunbäret, och Agneta Tyboni, kömedlem

**Motion 30 Smärre kostnader i samband med större fakturerad målningsfaktura bör kunna utbetalas trots att beloppet underskrider minimigränsen för utbetalning.** Av Tommy Pettersson, hyresmedlem Brunbäret, och Agneta Tyboni, kömedlem

**Motion 31 Förbättrad kommunikation till hyresgäster/medlemmar.** Av Tommy Pettersson, hyresmedlem Brunbäret, och Agneta Tyboni, kömedlem



**Motion 32 Förtydligande av regler och skyldigheter vid intresseanmälan.**

Av Karin Harrius, köande fullmäktigesuppleant

**Motion 33 Motion om framtagande av antikvariska underhållsplaner för SKB:s kulturhistoriskt värdefulla fastigheter.**

Av Anette Lebbad, hyresmedlem Motorn, Börje Lindström och Dan Sjöberg, hyresmedlemmar Vingen

**Motion 34 Utbildning och efterlevnad av GDPR.**

Av Per-Olov Kvist, fullmäktig Hässelby, Mia Mathon, fullmäktig Hässelby, Britt Sundfors Foberg, fullmäktigesuppleant Hässelby, och Donald Monvall, hyresmedlem Hässelby

**Motion 35 Varför ska SKB anlita dyra arkitekter?**

Av Margaretha Östlund, kömedlem

**Motion 36 Utarbete erbjudande för omvandling av hyresrätt till kooperativ hyresrätt.**

Av Lisa Deurell, kömedlem

**Motion 37 Bra SKB bemötande – tack.**

Av Mats Heinerud, hyresmedlem Rågen-Axet

**Motion 38 Mejl till förtroendevalda.**

Av Lars Lingvall, fullmäktig Segelbåten

**Motion 39 SKB som förening.**

Av Lars Lingvall, fullmäktig Segelbåten

**Motion 40 SKB:s prioritering av informationsresurser.**

Av Lars Lingvall, fullmäktig Segelbåten

**Motion 41 Demokratin i SKB behöver en nystart.**

Av Gustav Rehnby, fullmäktig Motorn-Vingen-Bälgen

**Motion 42 Möjliggör anmälan av fel i innehållet på SKB:s webbplats [skb.org](http://skb.org).**

Av Maud Lindgren, fullmäktig Bondesonen Större

**LÄS ÅRETS MOTIONER!**

Motionshäftet 2022 med motioner och styrelsens utlåtanden når du via [skb.org/om-oss/foreningen/motioner](http://skb.org/om-oss/foreningen/motioner).

Du kan också beställa häftet av SKB:s servicecenter, [skb@skb.org](mailto:skb@skb.org) eller 08-704 60 00.

# Kallelse till 2022 års ordinarie medlemsmöte för köande medlemmar

**Datum och tid:** måndag den 9 maj 2022 kl. 18.00. Kaffe, dryck och smörgås kommer att serveras från kl 17.30.

**Lokal:** 7A Strandvägen – Konferens & Event.

**Hitta hit:** Närmaste t-banestation är Östermalmstorg och närmaste busshållplats Nybroplan.

## Anmälan

Anmäl dig via länken [skb.org/medlemsmote2022](http://skb.org/medlemsmote2022)

Sista anmälningdatum är den 2 maj 2022.

Vid anmälan behöver du ange medlemsnummer och mejladress. När du har anmält dig får du en bekräftelse till den mejladress du uppgett. Om du inte har tillgång till dator kan du ringa till SKB:s servicecenter, 08-704 60 00 så hjälper de dig.

Kom ihåg att ta med ditt medlemskort och id-handling till mötet.

## Om du inte själv kan delta

Enligt § 19 i SKB:s stadgar har föräldrar rätt att företräda omyndiga barn som är medlemmar. Därutöver kan rösträtt genom ombud utövas av make/maka, sambo eller av barn som uppnått myndig ålder. Om detta är aktuellt, meddela SKB:s föreningskoordinator Erika B Wikström via mejl [erika.bwikstrom@skb.org](mailto:erika.bwikstrom@skb.org) eller telefon 08-704 61 78.

## Underlag till mötet

Årsredovisning, motionshäfte och övriga underlag hittar du på SKB:s webbplats [skb.org/om-oss/foreningen/medlemsmote](http://skb.org/om-oss/foreningen/medlemsmote). Underlagen finns även i möteslokalen.

Har du inte tillgång till dator kontakta SKB:s servicecenter via telefon 08-704 60 00 eller mejl [skb@skb.org](mailto:skb@skb.org) så skickar de underlaget till dig.

## Dagordning

1. Val av ordförande
2. Val av protokollförare
3. Val av en person att jämte ordföranden justera protokollet
4. Fråga om kallelse till mötet har skett i behörig ordning
5. Fastställande av dagordning
6. Fyllnadsval av fullmäktige och suppleanter till föreningsstämman intill dess 2023 års ordinarie föreningsstämma har hållits
7. Genomgång av årsredovisningen
8. Genomgång av motioner (Se listan över inkomna motioner här intill)
9. Övriga frågor
10. Mötets avslutande

LÄS MER om medlemsmöten på sid 31.

# Stockholmarna är visst goda grannar

## Grannsämjan frodas i huvudstaden – även i kooperativa hyresrätter

Hälsar stockholmarna på sina grannar eller inte? När det gäller grannskap är väl svenskar i allmänhet – och stockholmarna i synnerhet – inte särskilt intresserade av grannsämja?

**ALLA FÖRDOMAR OM** att stockholmarna inte är intresserade av grannsämja kan förpassas till papperskorgen, visar en undersökning som Novus gjort bland allmänheten i staden. SKB:s digitala medlemspanel visar samtidigt att boende i våra kooperativa hyresrätter värdesätter grannsämja ännu högre.

Novusundersökningen visar att 79 procent av stockholmarna alltid eller ofta hälsar på sina grannar. Och 88 procent anser att grannsämja är mycket eller ganska viktig för trivselen. Dessutom uppger 73 procent att den egenkap de uppskattar mest hos sina grannar är att de har en trevlig attityd – det är viktigare än att de inte stör, eller att de håller rent och snyggt.

– Det är inte så konstigt egentligen, staden finns ju till för att människor ska mötas, säger Alexander Stähle, arkitekt och stadsforskare på KTH och som bland annat skrivit boken *Alla behöver närhet – Så blir framtidens städer*.

Han menar att bilden av storstaden som en anonym ansamling människor som bara stressar runt och inte bryr sig om varandra, förmodligen bottnar i ett utifrån-perspektiv på storstaden.

### Kooperativ för oss närmare varandra

Att bo nära varandra är en sak – att bo i kooperativ hyresrätt är att ta det hela ett steg vidare.

– Vi har en löpande dialog med våra boende medlemmar och vi vet att grannsämja är något som många anser jätteviktigt. Vår medlemspanel säger att en ännu större del av de som bor i SKB tycker att grannsämja är viktigt, säger förvaltningschef Madeleine Brisère.



Grannfika i kvarteret Maltet i Hammarby sjöstad.

Foto: Karl Nordlund

I den digitala medlemspanelen svarade 93 procent av de boende medlemmarna att de hälsar ofta eller alltid. 83 procent uppger att det viktigaste med grannar är att de har en trevlig attityd och hela 94 procent anser att grannsämja är viktigt för att trivas där man bor.

– Den kooperativa hyresrätten är en boendeform som också skapar relationer mellan grannar, man engagerar sig i kvartersråd, i boendemiljön och i SKB som förening. Det för människor närmare varandra, säger Madeleine Brisère.

Boende i SKB hälsar inte bara oftare på varandra jämfört med stockholmarna i övrigt, de ordnar även fler grillkvällar, middagar och fikor. För övriga invånare är städdagar vanligare. ■

### Fakta:

#### SKB:s digitala medlemspanel

SKB:s digitala medlemspanel har 1 300 deltagare. De svarade i november 2021 på en enkät om grannskap – hur bra är grannsämjan, hur viktig är den och hur brukar man umgås med och träffa sina grannar. Fördelning boende och köande: 66 procent boende och 35 procent köande. Fördelning män och kvinnor: 30 procent män och 70 procent kvinnor.

## Tyck till du med!

För SKB som medlemsorganisation är det viktigt att du som medlem engagerar dig och delar med dig av dina tankar om föreningen och frågor som rör dagens och morgondagens boende.

Ett sätt att bidra är att delta i den **digitala medlemspanelen**. Då får du ett mejl några gånger om året med ett fåtal frågor, som en slags temperaturmätning i aktuella ämnen. Det finns också en **diskussionspanel** som träffas ett par gånger per år (fysiskt eller digitalt) för att diskutera vissa frågor lite mer på djupet.

### Blir du nyfiken?

Anmäl då ditt intresse för att delta i någon av panelerna (eller varför inte båda!) genom att mejla till [ann-marie.bertilsdotter@skb.org](mailto:ann-marie.bertilsdotter@skb.org), förenings- och medlemsutvecklare på SKB.

Är du intresserad av diskussionspanelen, skicka gärna med en kort motivering om varför just du vill vara med.



## »Det är roligt att påverka!«

Lina Christenson valdes in i kvartersrådet en vecka efter att hon flyttade in i sin bostad 2008. Året efter var hon ordinarie ledamot på årsstämman. Och sedan 2019 sitter hon i SKB:s valberedning.

TEXT JUAN MARTINEZ

FOTO KARIN ALFREDSSON

### Vilken är den vanligaste frågan ni ställer till en kandidat?

– Helt klart: ”Vad tror du att du kan tillföra i den här positionen?”. Hur de svarar där säger mycket om deras inriktning. Det är en bra första fråga.

### Vad är det bästa du har lärt dig i ditt arbete i valberedningen?

– Det är otroligt intressant att se hur SKB fungerar på ett djupare plan. Man får lära sig otroligt mycket, såväl ur ett historiskt perspektiv som hur det praktiskt fungerar idag. SKB:s koncept är unikt där balansen mellan medlemsförening och professionellt företag med anställda är väldigt spännande.

### Vad får du ut av att engagera dig i SKB?

– Jag tycker att det är roligt att påverka, oavsett om det är på kvartersnivå eller som förtroendevald högre upp i systemet. Sedan gillar jag grundtanken rent ideologiskt, med hyresrätter i kooperativ form, där tanken är att folk ska ha råd att bo i en förening som vi boende och köande medlemmar äger gemen-

#### LINA CHRISTENSON

Ålder: 43.

Bor: I Tensta.

Uppvuxen: I Rinkeby.

Fritidsintressen: Böcker! Jag läser säkert två, tre böcker i veckan.

Umgås med familjen.



### Linus 3 skäl för att engagera sig:

1. Du träffar nya människor.
2. Det är roligt.
3. Du kan påverka.

samt utan att ha som mål att det ska ge avkastning.

### Varför blev just du värvad till valberedningen?

– Haha, det får du fråga dem som frågade mig! Jag tror att de uppfattade att jag var engagerad.

### Varför ska man engagera sig, tycker du?

– Därför att man kan vara med och bidra till föreningens utveckling och, för den som bor i SKB, även direkt påverka sin boendesituation. Tillsammans kan vi lösa saker som vi annars skulle suttit hemma och gnällt över.

### Vinner du något på att engagera dig?

– Ja, alla utvecklas som människor

av att interagera med andra, ta del av deras perspektiv och finnas i ett socialt sammanhang. Många är isolerade i dagens samhälle.

### Vad är det roligaste med valberedningens arbete?

– Att det är ett essentiellt arbete utan att det märks. Tar vi fram ett bra urval av kandidater så gör vi ett bra jobb och är relativt osynliga. Det är lite speciellt.

### Hur svårt är det att hitta kandidater?

– Det är olika från år till år. Eftersom vi har bra kontinuitet försöker vi hålla ögonen öppna för kandidater som representerar de områden och perspektiv som är mindre välrepresenterade, som yngre och köande medlemmar. ■

Avsändare: SKB, Drottningholmsvägen 320, 167 31 Bromma

## Detta är vägen hem.



## Inte ett hem.

Hjälp oss hjälpa stockholmare som lever i hemlöshet.  
Swisha din gåva till **900 35 18**